

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 26 februari 1897, kl. 2 e. m.

Betänkande, angående vissa ännu oafgjorda delar af tullbevillningen.
(1:a A.)

Bland de till utskottet hänvisade motioner, som afse ändringar i nu utgående tullbevillning, har utskottet ansett sig böra i ett sammanhang företaga dem, som angå höjning af tullen å läder och vissa slag af skodon samt åsättande af tull å superfosfat äfvensom tack- och barlastjern samt skrot.

Dessa motioner äro följande:

n:o 15 inom Första Kammaren af herr *C. E. Ljungberg*, angående tull å superfosfat;

n:o 12 inom Första Kammaren af herr *P. M. Söderberg* och n:o 27 inom Andra Kammaren af herr *J. Anderson* i Tenhult, angående höjning af tullen å till pelsverk ej hänförliga, beredda hudar och skinn äfvensom å vissa slag af skodon; samt

n:o 38 inom Första Kammaren af herr *C. E. Ljungberg* och n:o 121 inom Andra Kammaren af herr *A. Andersson* i Ölsbenning, angående tull å tack- och barlastjern samt skrot.

Herr *Ljungberg* föreslår i sin ofvanberörda motion, att *superfosfat*, som icke äro att hänföra till råmaterialier, måtte åsättas en tullafgift af 25 öre för 100 kilogram.

Gödnings-
ämnen.

Till stöd för detta yrkande anför motionären — efter en erinran, hurusom en vid nästlidet års riksdag väckt motion i syfte att erhålla skydd för den inhemska superfosfatfabrikationen blifvit af Riksdagen lemnad utan afseende, sannolikt hufvudsakligast af det skäl att samtidigt beslutits aflåtande af skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om kontroll å superfosfat — att en sådan kontroll, äfven om derigenom in-

försel af förfalskad vara kunde i någon mån förhindras, säkerligen dock ej blefve fullt verksam, samt att, äfven om så blefve förhållandet, detta icke kunde medföra annan verkan för de svenske tillverkarne af superfosfat än att de i lyckligaste fall blefve likställda med de utländske; hvarjemte motionären tillika såsom stöd för sin motion åberopat de af 1888 års tullkomité anförda skäl för införande af tull å superfosfat.

Myckenheten och värdet af in- och utförseln af superfosfat från och med år 1890 till och med det sista år, för hvilket fullständiga uppgifter föreligga, eller år 1895, inhemtas af följande tabell:

År.	Införsel.		Utförsel.	
	Kilogram.	Värde kronor.	Kilogram.	Värde kronor.
1890.....	19,355,057	1,645,180	666,031	66,603
1891.....	16,995,884	1,444,650	547,513	54,751
1892.....	23,253,072	1,395,184	276,068	16,564
1893.....	11,965,429	658,099	281,923	15,506
1894.....	14,569,065	801,299	104,651	5,756
1895.....	14,162,181	566,487	436,900	17,476

Tillverkningen inom landet af superfosfat för tiden före år 1894 kan ej uppgifvas, då i den officiella statistiken superfosfat äro sammanförda med öfriga slag af gödningsämnen, men nämnda år utgjorde densamma 48,703,600 kilogram med ett värde af 3,573,172 kronor.

Sedan 1892 års Riksdag i enlighet med bevillningsutskottets afstyrkande afslagit en af Kongl. Maj:t i anslutning till 1888 års tullkomités förslag framställd proposition om en tullsats å superfosfat af 25 öre för 100 kilogram, blef, såsom motionären erinrat, en vid nästlidet års riksdag väckt motion om en tullsats af 50 öre för 100 kilogram å sådan vara af Riksdagen afslagen. Bevillningsutskottet, som afstyrkte motionen, upprepade till stöd härför de skäl, som anförts mot tullen dels af en reservant i komitén dels ock af de embetsverk, till hvilka komiténs förslag för granskning öfverlemnats. Dessa skäl äro förnämligast vigten deraf, att priset å ett för jordbruksnäringen i högsta grad nyttigt och i stor mängd användt ämne icke förhöjes genom tull och de af tullbehandlingen förorsakade kostnader samt svårigheten att vid tullbehandlingen skilja superfosfat från vissa andra slag af gödningsämnen. Då till dessa skäl, hvilka utskottet anser ega full giltighet, kommer, att införande af kontroll å superfosfat torde kunna förväntas, genom hvilken

åtgärd faran för införsel af underhaltig vara möjligen blifver undanröjd, samt att införseln af superfosfat icke ökats utan tvärtom synes vara i aftagande, får utskottet hemställa:

1:o) att gällande tullfrihet för superfosfat måtte bibehållas.

Herrar Söderberg och J. Anderson föreslå bland annat, att tullen å *sulläder och bindsulläder* måtte höjas till 40 öre för kilogram samt å *andra slag af beredda, till pelsverk ej hänförliga hudar och skinn* till 65 öre för kilogram; hvarjemte herr Söderberg hemställer, att de förhöjda tullsatser, som kunna varda af Riksdagen beslutade, måtte så fort ske kan tillämpas. *Hudar och skinn.*

Tullen å sulläder utgick till och med år 1857 med 37,5 öre per skålpund (= 88,2 öre per kilogram). Nämnda år nedsattes tullen till 25 öre per skålpund och derefter, i sammanhang med franska handelstraktatens afslutande, först till 15 öre och sedermera till 10 öre per skålpund (= 35,3 öre och 23,5 öre per kilogram). År 1875 nedsattes densamma ytterligare till 6 öre skålpundet (= 14,1 öre per kilogram). Sedan år 1886 utgår tullen å samma vara med 24 öre per kilogram. Tullen å andra slags beredda, till pelsverk ej hänförliga hudar och skinn, som till och med år 1857 utgick med 75 öre per skålpund (= 1 kr. 76 öre per kilogram) nedsattes sisenämnda år till 40 öre per skålpund (= 94 öre per kilogram) samt derefter först till 30 öre och sedan till 20 öre per skålpund. Från och med den 16 maj 1882 har tullen å sistberörda varuslag utgått med 47 öre per kilogram. — De af motionären påyrkade tullsatserna äro desamma som Kongl. Maj:t, i anslutning till 1888 års tullkomités mening, vid 1892 års lagtima riksdag föreslagit. Den kongl. propositionen blef, rörande nu ifrågavarande artiklar, af nämnda Riksdag afslagen. Sedermera hafva af enskilde motionärer yrkanden af enahanda innebörd framstälts vid riksdagarne under åren 1893—1896, hvilka yrkanden emellertid alltid afslagits, dock vid de senaste riksdagarne med en mycket ringa röstöfvervigt, nemligen år 1895 med 186 röster mot 180 och år 1896 med 186 röster mot 185.

Likasom sistlidet är vid behandlingen af denna fråga får utskottet till belysande af läderindustriens ställning i vårt land under tiden från och med år 1871 meddela följande, på grund af den officiella statistiken uppgjorda tabeller, utvisande för deri angifna år garfveriernas och deri anstälde arbetares antal, tillverkningens storlek och värde äfvensom in- och utförseln af hithörande varor:

År.	Antal fabriker.	Antal arbetare	Tillverkningen		
			Sulläder.		
			Quantitet.		Värde.
			Kilogram.	+ Stycken.	Kronor.
1871	687	1705	948,222	12,406	3,127,912
1872	685	1845	947,521	14,353	3,472,456
1873	693	1998	897,301	12,662	3,302,053
1874	684	2009	925,799	13,085	3,522,171
1875	647	1925	943,826	8,190	3,361,730
1876	667	1936	779,604	6,455	2,803,142
1877	670	1918	680,608	4,806	2,261,064
1878	676	1729	625,905	2,728	1,958,857
1879	665	1675	442,891	3,147	1,399,092
1880	654	1678	540,367	2,395	1,631,143
1881	667	1769	513,275	2,134	1,545,106
1882	671	1765	640,481	2,830	1,910,677
1883	663	1651	524,181	1,392	1,577,737
1884	657	1583	272,312	980	778,444
1885	632	1655	519,804	896	1,511,850
1886	643	1689	360,903	1,000	986,546
1887	625	1648	444,776	620	1,205,992
1888	619	1629	380,754	3,330	1,008,231
1889	603	1663	514,321	2,690	1,200,255
1890	600	1703	354,734	11,255	1,012,867
1891	598	1768	649,742	17,365	1,710,418
1892	579	1736	516,418	9,445	1,353,102
1893	571	1764	439,708	9,955	1,193,277
1894	566	1859	493,080	16,063	1,357,123

¹ Anledningen till att för åren 1892—1894 i denna kolumn upptagna belopp icke öfverensstatistiska tabellerna särskildt upptagits s. k. beredningslön, hvilken här inberäknats.

vid läderfabrikerna.						Hela tillverkningen. ¹
Smorläder.			Hudar och skinn.			
Quantitet.		Värde.	Quantitet.		Värde.	
Kilogram. + Stycken.		Kronor.	Kilogram. + Stycken.		Kronor.	Kronor.
272,862	12,745	1,074,827	123,498	495,315	1,427,721	5,630,460
310,423	16,853	1,365,250	293,782	479,226	2,069,074	6,906,780
327,736	38,299	1,759,133	316,708	549,158	2,787,189	7,848,375
479,432	19,646	2,107,784	209,395	600,655	2,727,637	8,357,592
333,761	12,873	1,487,116	269,141	578,846	2,614,498	7,463,344
306,696	10,539	1,314,152	446,764	557,347	2,924,779	7,042,073
309,352	4,757	1,113,384	433,560	580,773	2,809,318	6,183,766
282,822	2,899	920,029	438,655	522,015	2,540,053	5,418,939
283,757	3,674	926,800	413,156	512,735	2,622,143	4,948,035
261,989	2,672	815,915	417,640	502,245	2,341,631	4,788,689
235,849	3,777	775,013	421,835	533,851	2,895,859	5,215,978
246,613	3,766	811,467	408,552	515,793	2,661,938	5,384,082
208,564	1,660	634,190	510,695	460,250	3,016,957	5,228,884
197,466	2,675	627,167	533,378	552,910	3,809,244	5,214,855
219,916	3,117	696,540	442,197	497,584	2,673,228	4,881,618
233,034	3,080	693,688	519,677	545,180	3,432,606	5,112,840
233,928	2,906	656,222	408,356	557,654	3,237,289	5,099,503
219,627	2,845	595,277	372,358	532,389	3,354,312	4,957,820
157,273	3,588	424,923	594,504	475,824	3,655,065	5,280,243
124,210	6,702	412,434	374,234	480,951	3,818,654	5,243,955
298,523	17,040	824,089	424,698	224,336	3,147,678	5,682,185
229,531	7,010	599,107	573,860	270,458	3,088,635	5,494,881
245,532	23,857	743,991	567,162	264,786	3,009,573	5,509,668
270,221	25,419	787,664	522,793	328,792	3,277,991	6,030,460

stämma med summorna af beloppen i föregående värdekolumner är den, att för nämnda år i de

År.	In och utförsel af sulläder m. m.			
	Införsel.		Utförsel.	
	Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.
1871	242,632	570,796	5,618	13,216
1872	486,115	1,143,596	3,091	7,272
1873	954,237	2,244,863	737	1,734
1874	823,571	2,034,340	1,189	2,796
1875	706,498	2,409,972	4,094	9,631
1876	1,444,883	3,535,082	3,950	9,292
1877	1,320,286	3,230,240	8,265	19,443
1878	1,514,963	3,492,701	13,049	30,698
1879	1,540,451	3,950,097	13,757	38,837
1880	1,683,125	4,315,948	7,861	22,192
1881	1,611,955	3,546,301	15,690	39,225
1882	2,065,773	4,544,701	5,799	14,498
1883	1,988,656	4,375,043	3,754	9,385
1884	1,977,987	4,054,873	9,907	24,768
1885	2,483,635	5,091,452	5,740	14,350
1886	1,456,677	3,000,755	2,945	7,363
1887	2,000,768	4,121,582	1,894	4,735
1888	2,053,170	4,229,530	2,473	6,183
1889	2,273,864	4,684,160	4,153	10,383
1890	2,304,590	3,364,701	6,270	15,675
1891	2,350,537	3,079,203	12,675	31,688
1892	2,128,917	2,682,435	12,755	16,071
1893	2,287,679	2,882,476	18,848	23,748
1894	2,755,895	3,444,869	4,961	6,202
1895	2,783,393	5,845,125	3,102	6,514
1896				

In- och utförsel af andra slags beredda hudar och skinn.				In- och utförsel af oberedda hudar och skinn.			
Införsel.		Utförsel.		Införsel.		Utförsel.	
Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.	Kilogram.	Kronor.
64,179	754,910	2,191	25,775	3,533,274	5,957,282	438,593	739,491
88,559	1,041,685	1,884	22,160	5,176,405	9,133,200	638,762	601,080
104,873	1,233,575	1,301	15,300	4,120,049	6,784,750	705,754	581,105
142,887	1,680,720	878	10,325	2,803,334	5,012,124	889,684	753,480
121,357	1,427,475	2,743	32,270	2,664,674	4,826,899	695,509	572,670
141,891	1,669,010	5,306	62,410	2,171,458	3,575,880	401,654	283,470
172,412	2,028,010	6,521	76,700	1,892,098	2,670,720	579,209	340,650
127,304	1,497,430	7,364	86,625	2,186,378	3,086,100	781,162	459,425
131,300	1,544,430	7,555	88,870	1,542,601	2,177,400	1,331,508	939,720
162,845	1,915,485	8,039	94,560	2,321,000	3,276,120	1,336,651	943,350
175,385	2,104,620	1,168	14,016	2,501,689	3,752,534	1,296,632	687,215
193,838	2,326,056	2,458	29,496	2,721,717	4,082,576	1,310,451	694,539
221,559	2,658,708	4,941	59,292	2,526,255	3,789,383	1,350,088	715,547
207,167	2,486,004	7,180	86,160	2,152,981	3,229,472	1,344,961	712,829
223,993	2,687,916	4,330	51,960	2,421,422	3,632,133	1,587,357	952,414
212,195	2,546,340	3,844	46,128	2,296,966	2,411,814	1,803,992	1,082,395
231,984	2,783,808	3,167	38,004	2,123,342	2,229,509	2,186,174	1,311,704
267,693	3,212,316	4,282	51,384	3,155,394	3,313,164	1,762,126	1,057,276
309,427	3,713,124	7,239	86,868	3,060,387	3,213,406	1,513,937	908,362
317,543	3,810,516	5,631	67,572	3,788,067	3,788,067	1,724,861	1,121,160
316,196	3,794,352	9,038	108,456	3,821,447	3,248,230	1,869,729	1,215,324
333,677	3,649,816	5,564	55,640	2,753,104	2,064,828	1,648,401	824,201
421,409	4,214,090	7,318	73,180	2,340,102	1,755,077	1,851,843	925,922
509,396	2,546,980	12,823	64,115	3,205,696	2,404,272	2,067,317	826,927
632,921	3,797,526	17,930	107,580	3,257,868	3,583,655	2,648,184	2,648,184
				3,310,000		2,807,000	

Under den tidsperiod, som föregående utredning omfattar, har fabriksverksamheten inom landet i sin helhet vunnit en storartad utveckling, så att tillverkningsvärdet vid samtliga fabriker ungefär tredubblats. Läderfabrikationen utgör dock härifrån ett beklagligt undantag. Jemför man de tre första åren af nämnda tidsperiod med de tre sista, visar det sig att tillverkningsvärdet vid läderfabrikerna utgjort i medeltal för åren 1871—1873 6,795,205 kronor och för åren 1892—1894 5,678,336 kronor, under det att införseln af beredda hudar och skinn ungefärligen tiodubblats och utförseln fortfarande saknar betydelse. Under ungefär samma tidsperiod har utförseln af oberedda hudar, hvilken utgjort i medeltal för åren 1871—1873 594,370 kilogram och för åren 1894—1896 2,507,500 kilogram, sålunda mer än fyradubblats, hvaremot införseln af samma vara på det hela taget minskats. Den utrikes handeln med ifrågakvarande varuslag ställer sig följaktligen numera sålunda, att införseln hufvudsakligen afser beredda och utförseln företrädesvis oberedda hudar och skinn; och då härtill kommer, att, såsom af de å annat ställe i detta betänkande intagna statistiska uppgifter framgår, en icke obetydlig kvantitet läder införes bearbetadt såsom färdiggjorda skodon, samt införseln af sådan vara under senare tider vunnit en särdeles stor omfattning, synes det utskottet tydligt, att garfverihandlingen i Sverige arbetar under trycket af en öfvermåttig utländsk konkurrens. Såsom af de statistiska uppgifterna framgår, har också antalet garfverier under åren 1871—1894 så småningom allt mera minskats. Sistnämnda år utgjorde de i gång varande garfveriernas antal 566 med ett sammanlagdt tillverkningsvärde af 6,030,460 kronor, hvilket i medeltal för hvarje garfveri utgör ungefär 10,650 kronor. Af dessa siffror framgår, att, då blott ett fåtal garfverier tillhöra storindustrien, det vida öfvervägande antalet tillhör de i liten skala drifna handtverkerierna. Att i synnerhet för dessa konkurrensen med de stora utländska garfverierna, särskildt de amerikanska, hvilka på grund af billigare råvaror och garfämne samt genom användandet i större skala af snabbare metoder arbeta under ojämförligt gynnsammare produktionsvilkor, måste verka tryckande, för att icke säga ruinerande, är enligt utskottets åsigt uppenbart; och det måste vara så mycket viktigare att söka råda bot härför, som det medelst snällgarfning beredda lädret icke torde kunna i fråga om godhet och hållbarhet mäta sig med det enligt äldre metoder framställda.

De sedan många år tillbaka ständigt upprepade klagomålen öfver den bekymmersamma ställning, hvori garfverihandlingen och dermed sammanhängande näringar här i landet befinna sig, hafva likasom vid sistlidet års riksdag äfven i år funnit sitt uttryck i en till Riksdagen

stald skrifvelse, uti hvilken, undertecknad af 206 garfveriidkare inom olika delar af landet, begäran framställes om än högre tullsatser än dem motionärerna föreslagit.

Det synes utskottet synnerligen angeläget, att en så viktig näring som garfverihandteringen inom landet uppehålles och så vidt möjligt skyddas mot verkningarna af den allt mer växande utländska konkurrensen, hvilket mål bör medelst åsättande af högre tullsatser kunna vinnas, och finner utskottet de af motionärerna i sådant afseende föreslagna tullsatserna lämpliga.

För den händelse att förslaget om förhöjning af ifrågavarande tullsatser vinner Riksdagens bifall, synes det utskottet ligga stor vikt derpå, att denna förhöjning, snarast möjligt vinner tillämpning, på det att införseln från utrikes orter icke må kunna under den återstående delen af året obehindradt fortsättas och i spekulationssyfte ytterligare förökas. Under nämnda förutsättning torde därför vara lämpligt, att Riksdagen, i sammanhang med öfverlemnande af sitt beslut, hos Kongl. Maj:t gör framställning i sådant syfte.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

2:o) att Riksdagen, med bifall till motionerna, i hvad desamma afse nu ifrågavarande varuslag, måtte besluta,

a) att tullsatsen för *Hudar och Skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda, sulläder och bindsulläder* skall höjas till 40 öre för kilogram; och

b) att tullsatsen för *Hudar och Skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda, andra slag*, skall höjas till 65 öre för kilogram; samt

3:o) att, för den händelse förhöjd tullsats åsättes endera eller begge af nyssnämnda artiklar, Riksdagen jemväl måtte besluta, att denna tullförhöjning skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville, så fort ske kunde, förordna om beslutets trädande i kraft.

Metaller.
(Jern och stål).

I sina här ofvan omförmälda motioner hafva herrar *Ljungberg* och *A. Andersson* hemställt, att Riksdagen ville besluta att åsätta *tack- och barlastjern samt skrot* en tullsats af 80 öre för 100 kilogram äfvensom att denna tull skall vinna tillämpning så fort som möjligt.

Efter erinran, hurusom en vid nästlidet års riksdag väckt motion om borttagande af den år 1892 bestämda tullsatsen för ifrågavarande varuslag blifvit af bevillningsutskottet tillstyrkt och af Riksdagen i gemensam votering med ringa röstöfvervigt bifallen, åberopa motionärerna till stöd för sitt yrkande om återinförande af samma tullsats de skäl, som af tio reservanter inom utskottet anförts för afslag å motionen och bibehållande af tullen å *tack- och barlastjern samt skrot*.

Enligt den officiella statistiken har tillverkningen samt in- och utförseln af ifrågavarande varuslag under nedannämnda år egt rum i den omfattning, följande tabell utvisar:

År.	Tillverkning af tackjern och direkt från masugn framställt gjutgods.	I n f ö r s e l.		U t f ö r s e l.	
		Tack- och barlastjern.	Skrot.	Tack- och barlastjern.	Skrot.
	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.	Ton.
1880.....	405,713	15,972	636	61,585	9,404
1881.....	430,042	16,290	1,346	55,469	1,711
1882.....	398,945	17,443	1,440	55,732	4,765
1883.....	422,627	21,890	841	52,313	5,509
1884.....	430,534	22,643	3,845	54,426	6,400
1885.....	464,737	21,982	4,061	47,527	6,070
1886.....	442,457	22,518	5,019	58,139	11,235
1887.....	456,625	18,071	2,446	49,285	24,363
1888.....	457,052	31,132	2,081	49,099	5,533
1889.....	420,665	24,467	3,058	79,378	21,897
1890.....	456,103	31,389	2,067	60,125	11,479
1891.....	490,913	28,139	2,601	63,096	11,121
1892.....	485,664	32,575	2,173	57,502	24,524
1893.....	453,421	20,782	399	59,836	22,434
1894.....	462,809	27,679	764	67,026	10,376
1895.....	462,930	30,960	2,549	86,368	11,344
1896.....	—	33,104	—	70,747	—

Angående tullen å ifrågavarande varuslag yttrades i motiven till de af 1888 års tullkomité föreslagna ändringar i tulltaxan följande:

»En af de tullsatser, hvilkas lämplighet varit mest omtvistad, är den å *tackjern*. Det tackjern, som hit importerat, är uteslutande gjuttackjern, och det synes komitén antagligt, att importen deraf skulle, till förmån för inhemska tillverkare af gjuttackjern och utan afsevärd olägenhet för landets förädlingsindustri, kunna väsentligen inskränkas. Årliga införseln till Sverige af tackjern plägar uppgå till omkring 500,000 centner, under det att till gjutgods här i landet torde kunna antagas åtgå årligen högst 250,000 centner svenskt tackjern. För vissa gjutgodsartiklar kan visserligen det svenska gjuttackjernet, sådant detta hittills blifvit med träkol tillverkad, icke helt och hållet ersätta det i allmänhet mera lättflytande och mera lättarbetade engelska, men till det handels- och maskingjutgods, som erfordrar ett *starkt* material, bör det vara fördelaktigare att, åtminstone till större delen, använda det renare och starkare svenska gjuttackjernet, äfven om priset å detta senare skulle ställa sig något högre än å det engelska. För de flesta maskiner betyder nemligen ett något högre pris å materialet föga, enär priset å sjelfva maskinen hufvudsakligen betingas af det å densamma nedlagda arbetet och per centner sällan understiger 25 kronor men ofta uppgår till 100 kronor och deröfver. Mången gång kan ock det högre materialpriset helt och hållet utjemnas genom minskade dimensioner hos det starkare materialet. En mängd annat gjutgods åter, för hvilket materialets styrka är af mindre vikt, men hvilket fordrar ett lättflytande tackjern — och ett sådant kan jemväl af flera svenska malmer framställas — betingar vanligen ett så högt pris (8 till 50 kronor och deröfver per centner), att ett något högre pris å materialet icke är af synnerlig betydelse.

Då således vårt behof af gjuttackjern åtminstone till största delen synes kunna tillgodoses genom användning af svenskt tackjern och ökade afsättningstillfällen för detta icke kunna vara annat än fördelaktiga för den inhemska jernhandteringen, anser sig komitén böra förorda tackjernets beläggande med tull. Såsom förut är nämndt, är det endast gjuttackjern, som hit importerat; men att vid tullbehandlingen göra skillnad mellan gjuttackjern och smidestackjern är uppenbarligen omöjligt och vore dessutom fullkomligt ändamålslost, enär det ej gerna kan ifrågakomma att hit införa smidestackjern. Sverige exporterar vida större mängd smidestackjern än det importerar gjuttackjern. Tullsatsen bör för att kunna medföra det gagn, som dermed åsyftas, åtminstone vara så hög, att konkurrens jemväl i pris med engelskt gjuttackjern här i

landet i allmänhet möjliggöres; och har komitén med afseende härå ansett tullsatsen ej böra bestämmas lägre än 1 krona per 100 kilogram, på sätt äfven de tillkallade fackmännen föreslagit.

På grund deraf, att *skrot* har samma betydelse för jernförädlingsindustrien som tackjern, bör åsättande af tull å denna senare artikel hafva till följd äfven skrotets beläggande med införselafgift, hvilken med hänsyn till skrotets ringare värde visserligen bör sättas lägre än tackjernstullen men dock icke får alltför mycket understiga denna, på det att icke tullskilnaden måtte föranleda försök till införsel af tackjern under form af skrot. Med afseende å dessa omständigheter har för artikeln skrot i taxeförslaget upptagits en tullsats af 80 öre per 100 kilogram.»

I Kongl. Maj:ts till 1892 års Riksdag aflåtna proposition med förslag till ny tulltaxa föreslogs, att för såväl tack- och barlastjern som skrot skulle upptagas en gemensam tullsats till belopp af 80 öre för 100 kilogram. Detta förslag blef af Riksdagen bifallet; och har denna tullsats sedermera egt bestånd till innevarande års början, då, i enlighet med nästlidet år fattadt beslut, nämnda varor blifvit, såsom motionären erinrat, från tullafgift befriade.

På de skäl, som af tullkomitén anförts och här ofvan intagits, anser utskottet den af 1892 års Riksdag beslutade tullsatsen å ifrågakomna varuslag utgöra ett välbehöfligt, om också kanske icke fullt tillfylllestgörande skydd för den inhemska tillverkningen af gjuttackjern. Då den nästlidet år beslutade tullfriheten för tack- och barlastjern samt skrot trädte i kraft först med innevarande års ingång, torde densamma hafva tillämpats allt för kort tid för att några verkningar deraf ännu skulle kunnat förmärkas. Under sådana omständigheter torde man utan fara för misstag kunna inskränka sig att undersöka, huru förhållandena i ifrågavarande afseende gestaltat sig under inverknigen af den år 1892 åsatta tull. Af ofvanstående tabell framgår i sådant afseende att, under det produktionen af tackjern under tiden från sagda år icke utvisat några väsentliga olikheter, utförseln deraf årligen ända till sistlidet år ökats och äfven då öfverstigit utförseln under år 1892 med ungefär 13,000 ton. Härjemte har värdet af tillverkningen vid gjuterier och mekaniska verkstäder stigit från 31,098,610 kronor år 1892 till 35,496,620 kronor år 1894 och lär äfven under åren 1895 och 1896, för hvilka år statistiska uppgifter härom emellertid ännu icke föreligga, befunnit sig i stigning. Då, under sådana omständigheter, införseln hållit sig vid ungefärligen samma storlek eller åtminstone icke väsentligen ökats, synes

det utskottet häraf framgå, att inneliggande stora förråd af tackjern blifvit använda och att tullen följaktligen verkat ett icke obetydligt uppsving för gjutjernstillverkningen, hvilket, under förutsättning af tullens återinförande, sannolikt kommer att fortfara. Till följd häraf anser sig utskottet böra tillstyrka en dylik åtgärd; och den ökade kostnad, som härigenom möjligen förorsakas gjuterierna och de mekaniska verkstäderna, motväges enligt utskottets förmenande af det skydd, som lemnats deras färdiga produkter. Då det härjemte synes utskottet vara synnerligen viktigt, att tullfriheten för tackjern, hvarmed enligt utskottets åsigt barlastjern och skrot i tullbehandlingshänseende böra likställas, måtte så fort ske kan upphöra, särskildt för att hindra införandet i spekulationssyfte af betydligare mängder tackjern, synes det utskottet lämpligt, derest tullen återinföres, att densamma så tidigt som möjligt under innevarande år vinner tillämpning och att för sådant ändamål Riksdagen, i sammanhang med beslutets öfverlemnande, hos Kongl. Maj:t gör framställning i sådant syfte.

På grund af det sålunda anförda hemställer utskottet,

4:o) att *tack- och barlastjern samt skrot* måtte åsättas en tullsats af 80 öre för 100 kilogram; samt

5:o) att, för den händelse tull åsättes *tack- och barlastjern samt skrot*, Riksdagen jemväl måtte besluta, att denna tull skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i skrivelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville så fort ske kunde förordna om beslutets trädande i kraft.

I sina här ofvan delvis behandlade motioner hafva herrar *Söderberg* och *J. Anderson* jemväl föreslagit, att Riksdagen måtte besluta en tullsats af 2 kronor för kilogram för den i tulltaxan under rubriken *skodon, ej specificerade, andra slag*, upptagna artikel, hvilken för närvarande drager en tullsats af 1 krona för kilogram; hvarjemte herr *Söderberg* tillika hemställer, att den förhöjda tullsats, som kan varda af Riksdagen beslutad, måtte så fort ske kan tillämpas.

Skodon.

In- och utförseln af ifrågavarande artikel under nedannämnda år inhemtas af följande, på den officiella statistiken grundade tabell:

År	Införsel af skodon, andra slag. ¹		Utförsel af skodon, ej specificerade slag.	
	Kilogram.	Värde i kronor.	Kilogram.	Värde i kronor.
1860	484	—	111	—
1870	980	—	910	—
1880	15,941	262,507	733	12,068
1885	35,591	533,865	2,136	32,040
1890	101,323	1,519,845	23,789	356,835
1891	110,901	1,663,515	21,165	317,475
1892	84,904	1,116,010	17,759	177,590
1893	97,767	977,670	23,556	235,560
1894	123,105	1,231,050	32,981	329,810
1895	123,417	1,234,170	32,329	323,290

¹ I de uti dessa kolumner upptagna beloppen ingå för åren 1860 och 1870 jemväl skodon med bottnar af trä samt för tiden 1890—²⁰₆ 1892 såväl nämnda slags skodon som becksöms- och sjöstöflar. Införseln af dessa varuslag har emellertid egt rum i mycket ringa omfattning.

Af ofvanstående tabell framgår, att införseln af ifrågavarande slag af skodon tilltagit i så betydande grad, att den måste anses verka synnerligen tryckande för den inhemska skomakerinäringen, hvilket så mycket mer måste anses vara fallet, som den utländska varan till stor del är af underhaltig beskaffenhet och därför kan säljas till ett jämförelsevis billigt pris. Behovvet af ökad skydd för denna näring framhölls också redan af 1888 års tullkomité, som föreslog en tullsats å ifrågavarande artikel af 2 kronor för kilogram. Efter omnämmande hurusom största delen af de införda kvantiteterna bestode af fruntimmers- och barnskodon, har komitén rörande storleken af det skydd, som med då gällande tullsats kunde beräknas tillkomma skomakerinäringen, i sina motiv gjort följande utredning: »Enligt komitén meddelade upplysningar väger ett dussin vanliga fruntimmerskängor af rossläder 8 kilogram och kostar i utlandet 78 kronor. Införselafgiften efter nu gällande tullsats, 94 öre per kilogram, belöper sig alltså till 7 kronor 52 öre. Af de till dylika skodon erforderliga materialier kan bomullsfodret städse inom landet erhållas. Det öfriga, för hvilket tullafgiften beräknas uppgå till

2 kronor 53 öre per dussin kängor, måste i regeln af den inhemska tillverkaren af skodon införas från utlandet, enär det för närvarande antingen icke alls (resårer och stropband) eller endast i otillräcklig myckenhet (rossläder och sulläder) tillverkas inom riket; och vid sådant förhållande torde man för att finna det verkliga skydd, som tullen för skodonen i förevarande fall innebär, böra från ofvannämnda 7 kronor 52 öre draga åtminstone större delen af nyssberörda 2 kronor 53 öre. Resultatet visar, att det skydd, skomakaren i detta fall för sin handtering åtnjuter, belöper sig till föga mer än 6 procent af varuvärdet.»

I Kongl. Maj:ts till 1892 års Riksdag aflättna proposition med förslag till ny tulltaxa upptogs samma tullsats, som af komitén föreslagits, men Riksdagen fann, efter att hafva afslagit i samma proposition framställt förslag om höjning af tullen å beredda hudar och skinn, sig icke böra bestämma tullsatsen å skodon till högre belopp än 1 krona för kilogram. De under följande åren i sammanhang med väckta motioner om höjning af tullen å till pelsverk ej hänförliga hudar och skinn framställda förslag om förhöjning af tullen å skodon hafva städse afslagits.

Vid bifall till utskottets förslag om tullförhöjning för beredda hudar och skinn måste såsom en följd häraf jemväl tullen å skodon i samma mån höjas, men enligt utskottets förmenande erfordras af ofvan anförda skäl härutöfver ett ökad skydd för arbetet å denna vara, och anser utskottet dessa omständigheter i förening böra lämpligen föranleda en höjning af tullen till det af motionärerna föreslagna beloppet af 2 kronor för kilogram.

Af skäl, som utskottet här ofvan vid behandlingen af frågan om höjda tullsatser å beredda hudar och skinn anført, synes det utskottet lämpligt, att, derest höjning af tullsatsen å skodon varder af Riksdagen beslutad, denna höjning må vinna tillämpning snarast möjligt.

I följd af det sålunda anförda hemställer utskottet,

6:o) att Riksdagen måtte, med bifall till motionerna, i hvad desamma afse tullsatsen för *skodon, ej specificerade, andra slag*, höja samma tullsats till 2 kronor för kilogram; och

7:o) att, för den händelse förhöjd tullsats åsattes nyssnämnda artikel, Riksdagen derjemte måtte besluta, att denna tullförhöjning skall såsom tilläggsafgift till nu gällande tulltaxa jemväl innevarande år utgöras från den tid, som af Kongl. Maj:t bestämmes, samt i

skrifvelse till Kongl. Maj:t, jemte öfverlemnande af sitt sålunda fattade beslut, anhålla, det Kongl. Maj:t ville så fort ske kunde förordna om beslutets trädande i kraft.

Stockholm den 23 februari 1897.

På bevillningsutskottets vägnar:

H. CAVALLI.

Reservationer,

dels vid punkten 1:o) af herrar af *Burén* och friherre *Klingspor*, hvilka anfört:

»Mot utskottets betänkande nödgas vi nedlägga vår reservation, emedan vi icke anse det vara rättvist att, då de inhemska näringarna i allmänhet erhållit det tullskydd, som ansetts behöfligt, lemna superfosfatfabrikerna inom landet att, utan något som helst sådant skydd, kämpa mot den utländska konkurrensen, hvilken kamp, särskildt med afseende på denna fabrikation, är så mycket svårare, som det här gäller för dem att med en fullgod vara konkurrera med en sådan, som är underhaltig.

En sådan undantagsställning, som dessa fabriker i detta afseende intaga, kan icke efter vår uppfattning anses vara berättigad eller ens kunna försvaras, synnerligast som det är till förlust icke ensamt för nämnda fabriker, utan jemväl för landet och icke minst för det svenska jordbruket.

Ofta förekomma nemligen klagomål från våra jordbrukare öfver förfalskade och underhaltiga gödningsämnen. Hvarifrån förskrifva sig dessa, om icke från främmande utländska fabriker, hvilka här sälja sitt sämre fabrikat till billigare pris än det, till hvilket den garanterade och fullgoda svenska varan kan erhållas.

Är det af vigt för det svenska jordbruket att erhålla ett fullgodt gödningsämne uti superfosfaten, så måste det vara för det svenska jordbruket ännu mera angeläget att sörja för superfosfattillverkningens fortbestånd inom landet, då man icke kan begära att en inhemsk tillverkning, som till följd af den utländska konkurrensen hvarje år går med allt större förlust, skall kunna i längden fortsätta med sin verksamhet.

Den konsekventa följden häraf måste ju blifva den, att de utländska fabrikerna slutligen komma att ensamma beherska den svenska marknaden och sedan utan någon täflan med fabriker inom landet sjelfva bestämma det pris, som det svenska jordbruket för detta gödningsämne måste betala.

Äfven om man icke fäster sig vid att penningar onödigtvis gå ur

landet till följd af denna import af superfosfater, och äfven om man ser bort ifrån det faktum, att många jordbrukare göra förluster genom inköp och användandet häraf, hvilket visserligen kan sägas vara deras ensak, läser dock Riksdagen hvarken böra eller kunna vara likgiltig för frågan om de inhemska fabrikernas vara eller icke vara, i all synnerhet som för närvarande, enligt de upplysningar vi kunnat förskaffa oss, ej mindre än 3,000 personer hafva sin försörjning genom dessa svenska fabriker, hvilket antal naturligtvis, om denna industri från statsmagternas sida komme i åtnjutande af ett litet tullskydd, snart skulle stiga.

Dessa förhållanden har redan den af Kongl. Maj:t år 1888 tillsatta tullkomitén behjertat, då den öfver artikeln Gödningsämnen afgifvit följande yttrande:

»Enligt hvad i en vid 1888 års riksdag väckt motion anfördes, kan den inhemska tillverkningen af superfosfater — hvilken i kommerskollegii berättelser, på grund af fel i primäruppgifterna, blifvit för högt upptagen — skattas till 25,000,000 kilogram årligen. Såsom häraf framgår, utgör denna tillverkning en ganska storartad industri. Ifrågasvarande näringsgren har dock att kämpa mot ganska stora svårigheter till följd af den obehindrade tillförseln af andra länders produktionsöfverskott, hvarigenom försäljningsprisen ofta så nedtryckas, att produktionskostnaden för den inhemske tillverkaren icke betäckes. Importen af superfosfater är, såsom af den officiella statistiken inhemtas, betydande och har under de senaste åren väsentligen ökats. Från att år 1887 hafva utgjort 9,784,191 kilogram steg införseln år 1888 till 13,056,697 kilogram och år 1889 till 16,103,772 kilogram. Att en inhemsk superfosfatfabrikation detta oaktadt kunnat ega bestånd, beror på den vinst, de svenska fabrikerne i allmänhet skördat af sin vid sidan af fabriksverksamheten bedrifna handel med gödningsämnen, som antingen icke utgöra föremål för inhemsk tillverkning eller ock endast i otillräcklig mängd tillverkas härstädes. Det synes emellertid komitén vara af stor vikt, att ifrågasvarande industri erhåller en mera tryggad ställning, så att densamma icke förblifver beroende af en mer eller mindre tillfällig handelsvinst. Superfosfattillverkningens fortbestånd inom landet eger betydelse icke allenast därför, att jordbrukaren derigenom tillförsäkras möjligheten att erhålla en vara, innehållande uppgifven fosforsyrehalt — hvilket eljest ingalunda kan med visshet påräknas — utan äfven i det hänseende, att den inhemska tillverkningen förhindrar den utländska varans oskäligen fördyrande. Å andra sidan torde ej mindre den utländska konkurrensen än ock de inländska fabrikernas täflan sines emellan hindra hvarje afsevärd förhöjning af den svenska varans pris.

På grund här af kar komitén föreslagit, att superfosfater måtte åsättas tull; och har tullsatsen ansetts böra bestämmas till 25 öre per 100 kilogram.

För andra gödningsämnen har, då de icke i erforderlig myckenhet tillverkas inom landet, tullfrihet ansetts böra fortfarande ega rum.»

Hvad slutligen den förväntade kontrollen beträffar, så är utskottet sjelf ej säkert på att faran för införsel af underhaltig vara derigenom blifver undanröjd, alldenstund använder ordet »*möjligen* blifver undanröjd». Otifvelaktigt låter en kontroll lättast och effektivast göra sig vid sjelfva fabriken, hvarför det påtagligen vore bäst, om hela förbrukningen af superfosfat tillverkades inom landet.

Enär sålunda de inhemska superfosfatfabrikerna under sin mångåriga verksamhet (den första fabriken anlades år 1871 vid Gaddviken utanför Stockholm) utan gensägelse gagnat landet och lemnat full trygghet för erhållande af en ärlig vara, torde de väl hafva gjort sig förtjenta af någon uppmuntran, i stället för att på ett styfmoderligt sätt behandlas, och då det hvarken är eller kan vara meningen att till följd af så ringa tullskydd höja priset på deras alster, hvilket, såsom tullkomitén säger, »ej mindre den utländska konkurrensen än äfven de inländska fabrikernas täflan sins emellan kommer att förhindra», utan endast att vinna något litet stöd i den våldsamma konkurrensen och dermed minska en öfverflödig import från utlandet af underhaltiga gödningsämnen till fromma för det svenska jordbruket, våga vi anhålla,

att Riksdagen ville bifalla herr Ljungbergs i ämnet väckta motion»;

dels vid punkterna 2:o) och 3:o)

af herrar *Collander, G. Jansson, Lundström, S. M. Olsson, Göransson, Nilson* och *Dahlstedt*, hvilka anförde:

»Då vi inom utskottet yrkat afslag å föreliggande motioner om höjda tullsatser å läder, få vi mot utskottets hemställan anföra vår reservation.

Till bättre belysning af den uti utskottets betänkande lemnade statistiska öfversigt rörande läderindustrien i vårt land hafva vi uppgjort nedanstående sammandrag deraf för de särskilda femårsperioderna, med utsättande tillika, såsom sig bör, af den tullsats å läder, som under desamma varit gällande.

Tillverkning i medeltal för år vid läderfabrikerna i Sverige.

Tidsperiod.	Sulläder.		Smorläder.		Hudar och skinn.	
	Quantitet, kilogram.	Tullsats öre.	Quantitet, kilogram.	Tullsats, öre.	Quantitet, kilogram.	Tullsats, öre.
1871—1875	932,534	23,5	344,843	47	242,505	47
1876—1880	611,875	14,1	288,923	47	429,955	47
1881—1885	494,011	14,1	221,682	47	463,331	47
1886—1890	411,098	24	193,614	47	453,826	47
1891—1894	499,717	24	260,952	47	522,128	47

Det visar sig häraf, att under perioderna 1876—1880 och 1881—1885, då 14,1 öre skydd för kilogram sulläder var gallande, tillverkningen varit något *större* än under perioderna 1886—1890 och 1891—1894, då tullskyddet varit omkring 60 procent högre eller 24 öre för kilogram. Alltså *större* inhemsk tillverkning under det *lägre* tullskyddet.

Att Sverige sedan 1871 betydligt ökat sin införsel af läder, bör ju ej förefalla underligt, då man besinnar, dels att folkmängden från nämnda år till 1894 tillvuxit med omkring 700,000 personer eller cirka 14 procent, och dels att konsumtionsförmågan samtidigt stegrats i ännu högre grad.

Utskottet finner i det statistiskt påvisade förhållandet, att antalet garfverier efter hand minskats, ett bevis för att näringen är i nedåtgående. Att detta är ett tydligt felslut, finner man emellertid genast vid en blick på statistiken i fråga, enär såväl genomsnittsquantiteten af den årliga tillverkningen som ock tillverkningsvärdet af sulläder ställer sig *högre* under perioden 1891—1894, nemligen resp. 499,717 kilogram och 1,403,478 kronor, emot 411,098 kilogram och 1,082,778 kronor under perioden 1886—1890, ehuru garfveriernas antal under sistnämnda period i genomsnitt var 618, emot endast 578 garfverier under perioden 1891—1894. Arbetarnes antal var också i genomsnitt större vid det mindre antalet garfverier, än vid det större, nemligen 1,782 i förra, mot 1,686 i senare fallet. Den påstådda tillbakagången är således endast skenbar och beror helt enkelt derpå, att större garfverier trädt i stället för en del smärre.

Att de små garfverierna emellertid ej endast hafva att — såsom utskottet förmenar — uthärda en öfvermäktig konkurrens med de stora utländska garfverierna, utan äfven och förnämligast med de större inhemska, framgår af det sakförhållandet, att de små garfverierna numera

hufvudsakligast sysselsätta sig med beredning af svenska hudar och skinn samt något smorläder, hvaremot den viktiga sullädertillverkningen förnämligast drifves vid de större fabrikerna inom landet.

Införseln af sulläder till Sverige har till en väsentlig del skett från Norge. Under femårsperioden 1891—1895 har den sålunda i genomsnitt uppgått till 845,040 kilogram årligen, hvilket utgör omkring 34 % af Sveriges hela import utaf denna förnödenhet, som för samma period utvisar i genomsnitt 2,461,200 kilogram för år. Då nu i Sverige likasom i Norge den egentliga råvaran, oberedda hudar och skinn, får tullfritt införas, då vidare arbetskostnaderna inom båda länderna torde ställa sig ungefär lika samt båda länderna hafva lika god och billig tillgång på ett vid beredningen erforderligt ämne, nemligen granbark, men Norge icke, såsom Sverige, eger synnerlig tillgång på ekbark, som jemväl erfordras, utan måste införa denna vara från Sverige, torde den stora importen af norskt sulläder icke kunna förklaras på annat sätt, än att de norska garfverierna måste hafva förstått att i behörig tid tillgodogöra sig nyare, mera snabbverkande och ekonomiskt förmånliga garfningsmetoder eller arbetssätt, under det den svenska garfverinäringen, enligt hvad utskottet uppgifver, alltjemt lärer arbeta hufvudsakligen efter äldre och dyrare metoder. Emellertid kommer på grund af Riksdagens beslut om mellanrikslagens upphäfvande den tullfrihet, som gällt för norskt sulläder, att upphöra den 13 nästkommande juli, och då blifva ju de svenska garfverierna befriade från en af sina större och måhända besvärligare konkurrenter; och torde de, med hänsyn härtill, i än mindre mån blifva i behof af större skydd, än det Riksdagen allt sedan 1886 funnit vara väl afvägdt och tillräckligt för ifrågavarande näring.

Vid bedömandet af denna fråga får slutligen icke förbises konsumentens berättigade intresse. En tullförhöjning å en sådan oundgänglig förnödenhet som sulläder och bindsulläder, som särskildt måste känbart drabba grofarbetarne vid jordbruk och andra arbeten i det fria, då deras fotbeklädnad ej allenast måste göras tyngre och större, utan äfven slites betydligt hastigare än hvad förhållandet är med de mera bemedlade klassernas skodon, är ju uppenbarligen orättvis; och för jordbruksnäringen med dess, i jämförelse med andra näringar, större konsumtion af läder till seldon, åkdon m. m. är det af tydligt intresse, att denna vara ej obehöfligt fördyras.

Vi yrka fördenskill,

att Riksdagen, med afslag å motionerna, i hvad de afse nu ifrågavarande varuslag, måtte besluta,

a) att nuvarande tullsats för *Hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda, sulläder och bindsulläder*, 24 öre för kilogram, skall bibehållas oförändrad;

b) att nuvarande tullsats för *Hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda, andra slag*, 47 öre för kilogram, likaledes skall bibehållas oförändrad; samt att motionärernas yrkande angående tiden för tillämpningen af den utaf dem föreslagna tullsatsen å nämnda varor icke måtte af Riksdagen bifallas»;

samt af herr *Fredholm*, som yttrat:

»Vid 1892 års riksdag gjorde Kongl. Maj:t i anslutning till 1888 års tullkomité framställning om höjning af tullarne å läder till nu ifrågasatta belopp, men denna Kongl. Maj:ts framställning blef af Riksdagen afslagen. Vid hvarje derefter följande riksdag har samma förslag blifvit af enskilda motionärer väckt och hvarje gång af Riksdagen afslaget. Motionärernas enda och ständigt upprepade motiv för denna tullförhöjning har varit: »att det icke torde anses förenligt med klokhet och billighet att för de här berörda särdeles viktiga yrkesgrenarne bibehålla de gamla allt för låga tullsatserna». Och utan all annan utredning än den af 1888 års tullkomité lemnade har utskottet med undantag för 1894 tillstyrkt motionerna. För den i år gjorda tillstyrkan upprepar utskottet samma motivering, som sistlidna år, och jag torde därför kunna inskränka mig till att åberopa den reservation, som jag jemte 6 andra af Andra Kammarrens utskottsledamöter afgaf till bevillningsutskottets betänkande n:o 21 vid sistlidna riksdag, hvori hemställes, att Riksdagen med afslag å i ämnet väckta motioner måtte besluta,

a) att tullsatsen för *sulläder och bindsulläder* måtte bibehållas vid 24 öre per kilogram; samt

b) att tullsatsen för *Hudar och skinn, ej hänförliga till pelsverk, beredda, andra slag* jemväl måtte bibehållas vid nu gällande belopp eller 47 öre per kilogram;

dels vid punkterna 4:o) och 5:o)

af herrar *Collander, G. Jansson, Lundström, S. M. Olsson, Göransson, Nilson* och *Dahlstedt*, hvilka anförte:

»Såsom skäl för vårt inom utskottet gjorda yrkande om afslag å motionerna om tull å tack- och barlastjern samt skrot få vi anföra följande.

I motsats till utskottet hafva vi uti den i ärendet åberopade officiella statistik trott oss finna, att efter den år 1892 beslutade tullsatsen å tack- och barlastjern samt skrot, hvilka varor dessförinnan varit tullfria, icke inträdt någon afsevärd ökning af den inhemska tackjernstillverkningen; och har införseln af denna vara väl närmast efter tullsatsens åsättande minskats, men eljest, lika väl efter nämnda åtgärd som dessförinnan, varit i nästan ständigt stigande. Huruvida och i hvad mån den med början af innevarande år i kraft trädde tullfriheten för tack- och barlastjern samt skrot kunnat inverka på produktionen och införseln deraf, lärer väl ännu icke kunna bedömas.

1896 års bevillningsutskott åberopade vid sitt tillstyrkande af den då väckta motionen om afskaffande af ifrågavarande tullsats en af ledamoten i 1888 års tullkomité, f. d. öfverdirektören K. Styffe vid komiténs betänkande afgifven reservation.

Nämnda reservation är af följande lydelse:

»På sätt komiterade omförmält, är det tackjern, som hit importerats, uteslutande gjuttackjern, och af allt det tackjern, som här i landet användes till framställning af gjutgoods, är blott en mindre del svenskt, hvilket ensamt, eller i blandning med engelskt, företrädesvis användes till maskindelar och andra föremål, hvartill ett *starkt* material erfordras. Det engelska tackjern, som hit införes, är, hufvudsakligen till följd af sin stora kiselhalt, visserligen svagare än det kiselfattigare och äfven i öfrigt renare svenska, men det är i allmänhet icke blott mera lättflytande, utan ock mycket lättare att efter gjutningen bearbeta, samt har vidare mindre benägenhet att vid gjutningen blifva sprödt, och skulle därför till de flesta gjuteribehof föredragas framför vanligt svenskt gjuttackjern, äfven om prisen å båda vore lika. Af så kiselrikt gjuttackjern som det engelska finnes mig veterligt icke för närvarande i Sverige någon regelbunden tillverkning, och för att utan alltför stor kolåtgång kunna framställa ett sådant, erfordras en mycket hög temperatur hos blästern vid masugnsprocessen, till åstadkommande hvaraf åter behöfvas högst kostsamma varmapparater. Blott 2 svenska jernverk äro nu försedda med dylika apparater, och vid så små tillverkningsbelopp, som våra allra flesta verk ega, kan det alldeles icke löna sig att, ensamt för tillverkning af gjuttackjern, göra så dyrbara anläggningar. En tillverkning af gjuttackjern med så hög kiselhalt, som det engelska har, skulle alltså för närvarande här endast kunna ifrågakomma vid de nämnda

tvenne jernverken; men då träkol är ett vida dyrare bränsle än koks i stenkolsförande länder, måste tillverkningskostnaden för sådant gjuttackjern, ensamt af denna anledning, här alltid komma att blifva mycket högre än i England. Erfarenheten visar ock, att sådant engelskt gjuttackjern, som i Sverige mest användes (Cleveland n:is 1 och 3), i Stockholm oftast ställer sig *mer* än 1 krona billigare per 100 kilogram än svenskt gjuttackjern. Innevarande vinter hafva härstädes prisen per 100 kilogram varit: å svenskt gjuttackjern omkring 7,25 kronor, å Clevelandstäckjern n:o 1 4,75 kronor och å Clevelandstäckjern n:o 3 4,50 kronor, hvadan prisskilnaden per 100 kilogram emellan svenskt gjuttackjern och de nämnda engelska tackjernssorterna uppgått till ej mindre än 2,50 å 2,75 kronor. Äfven med den föreslagna tullen af 1 krona per 100 kilogram skulle alltså svenska tillverkare af gjuttackjern i allmänhet icke kunna ens i Stockholm i pris täfla med det engelska, samt ännu mindre i rikets södra och vestra orter, dit det mesta engelska tackjernnet införes, och dit frakten från våra bergslager är betydligt högre.

Att använda ett så rent och dyrbart bränsle som träkol för tillverkning af gjuttackjern är för öfrigt ett slöseri, och det är för oss vida fördelaktigare att spara våra mycket begränsade tillgångar å träkol till sådana fabriker, som *fordra* ett rent bränsle och bättre betalas på världsmarknaden. Af alla jernfabriker är oförädladt tackjern naturligtvis det billigaste, och med den träkolsmängd, som erfordras till sådant, i fall det skall tillverkas uteslutande med träkol, kunna framställas andra mera förädlade jernvaror af flera gånger högre saluvärde, helst om annat inhemskt eller utländskt bränsle begagnas till de processer, der ett mindre rent bränsle utan olägenhet kan användas.

Huru vida åter det vid en införseltull å tackjern skall löna sig att här anlägga koksmasugnar för att tillverka gjuttackjern m. m., beror väsentligen ej blott af *denna* tulls storlek, utan äfven af de tullsatser, hvarmed vissa *andra* jerneffekter, som vid de nya verken skulle kunna framställas, komma att beläggas, samt huru vida dessa tullsatser en längre tid få fortfara, hvilket väl svårligen lärer kunna anläggarna garanteras. En enda koksmasugn af nyare konstruktion kan nemligen tillverka mycket mer gjuttackjern, än Sverige nu importerar, hvarför en sådan anläggning ej gerna kan grundas uteslutande på tillverkning af dylikt tackjern. Om emellertid en eller flera koksmasugnar skulle komma att anläggas t. ex. vid Oxelösund, hvarifrån ett engelskt bolag, såsom bekant, några år exporterat temligen stora kvantiteter rik och billig jernmalm, finge de förutvarande svenska tillverkarne af gjuttackjern naturligtvis en ny

konkurrent, som kanske ensam toge fördelen af tackjernstullen, och denne konkurrent kunde möjligen blifva ett utländskt bolag.

En tackjernstull skulle därför icke kunna gagna den nuvarande svenska jernhandteringens idkare; men den komme säkerligen att medföra en tullen ungefär motsvarande prisstegring å sådant gjuttackjern, som nu hit införes, och derigenom äfven en märkbar prisstegring åtminstone å allt *gröfre* gjutgods, samt vore följaktligen till skada icke blott för våra gjuterier och mekaniska verkstäder, utan äfven för alla andra, som använda gröfre gjutgods.

Af Sveriges hela tackjernstillverkning, som under åren 1884—88 i medeltal uppgick till omkring 450,000 tons årligen, torde föga mer än 2 procent användas till gjutgods, och Sveriges import af tackjern under samma år har icke uppgått till mer än omkring 5 procent af vår tackjernstillverkning. Den nya afsättning för vårt tackjern, som man nu afser att vinna genom en hög tackjernstull, kan således, äfven om det skulle lyckas att här utestänga allt utländskt tackjern, hvilket alldeles icke är antagligt, icke blifva annat än jmförelsevis obetydlig.

Någon prisförhöjning å smidestackjern kan en tackjernstull icke medföra, enär det utländska tackjernet icke med fördel kan af oss såsom smidestackjern användas, och vi exportera ungefär dubbelt så mycket smidestackjern, som vi importera gjuttackjern. En höjning af priset å smidestackjern skulle dessutom vara mycket ofördelaktig för alla jernbruk, som köpa sådant, och kan icke för vår jernhandtering vara önskvärd i annan händelse, än att priset å *allt* svenskt jern å världsmarknaden samtidigt stegras.»

Vi anse likasom föregående är de skäl, som sålunda blifvit anförda mot tull å tackjern, vara fullt grundade; och då den föreslagna tullsatsen under den tid, densamma förut varit gällande, oförtydbart visat sig vanmäktig att i skyddsafseende minska eller utestänga införseln af det utländska gjuttackjernet, hvartill gifvetvis en vida högre tullsats skulle erfordras, samt den följaktligen kommer att verka som en ren finanstill för gjuterierna och de mekaniska verkstäderna, hvilket vi under nuvarande rikliga statsinkomster heller icke finna lämpligt eller behöfligt, få vi, fortfarande anseende att barlastjern och skrot böra i tullbehandlingshänseende likställas med tackjern, hemställa,

att gällande tullfrihet för *tack- och barlastjern samt skrot* måtte bibehållas; samt

att motionärernas yrkande angående tiden för

tillämpningen af den utaf dem föreslagna tullsatsen å nämnda varor icke måtte af Riksdagen bifallas»;

af herr *Fredholm*, som yttrat:

»Med framhållande af hvad herr Aug. Wijkander i motion n:o 164, väckt inom Andra Kammaren vid sistlidna års riksdag, anfört i fråga om tackjernstullen, nemligen:

att införseln af engelskt tackjern icke minskats genom påläggningen af 1892 års tullsats,

att förbrukningen af svenskt träkolstäckjern för gjutning icke efter tullens införande ökats,

att priset på det svenska träkolsgjuttackjernet, som efter liksom före tullens åsättande användts till blandning med det engelska för åstadkommande af starkare gjutgoods, icke stigit, utan tvärtom nedgått i jembredd med annat jern,

att ingen inhemsk tillverkning af koksgjuttackjern uppstått,

att, under det landets tackjernstillverkare icke haft någon som helst nytta af den åsatta tullen, gjuterierna och de mekaniska verkstäderna deremot af densamma haft väsentlig skada, i det de fått sin råvara fördyrad med tullens hela belopp, uppgående till cirka 18 procent af värdet, och sålunda hafva betydligt ökade svårigheter, särskildt att utvärda konkurrensen vid export, samt

att en finanstull å inemot en fjerdedels million sålunda upptagits å gjutgoods, som till största delen måste räknas till de för den stora allmänheten nyttiga och nödvändiga artiklarne, under det att statskassan ej varit i behof af sådan beskattning,

får jag reservera mig mot utskottets beslut i 4:de och 5:te punkterna och i stället hemställa,

att gällande tullfrihet för tack- och barlastjern samt skrot måtte bibehållas»;

samt af herr *Swarling*;

dels ock vid punkterna 6:o) och 7:o)

af herrar *Collander*, *G. Jansson*, *Lundström*, *S. M. Olsson*, *Göransson*, *Nilson* och *Dahlstedt*, hvilka anfört:

»Inom utskottet hafva vi, i öfverensstämmelse med vårt yrkande rörande ifrågasatt förhöjning i tullsatserna å läder, påyrkat afslag jemväl

å gjord framställning om höjd tull å skodon, och åberopa vi såsom motivering för detta vårt yrkande *dels* den utförliga utredning af denna fråga, som återfinnes i en reservation af samtliga ledamöterna från Andra Kammaren uti 1892 års bevillningsutskott till dess betänkande n:o 9 angående tullbevillningen (sidd. 118 o. f.), och *dels* hvad Riksdagen uti sin skrifvelse till Kongl. Maj:t den 21 maj samma år n:o 102 (sidd. 20 o. f.) anført, nemligen:

»För *skodon, ej specificerade*, upptager Eders Kongl. Maj:ts förslag till tulltaxa bland annat följande bestämmelser:

Skodon, ej specificerade:

af hel- eller halfsiden	1 kg. 6 kr.
af yllefilt eller segelduk med eller utan lädersulor	1 kg. 1 kr. 50 öre
af annan väfnad, äfvensom af saffians-, karduans-, färgade, pressade eller lackerade skinn	1 kg. 4 kr.
med bottnar af trä, äfvensom becksöms- och sjöstöflar	1 kg. — — 60 öre
andra slag	1 kg. 2 kr.

I de sålunda föreslagna bestämmelserna har Riksdagen vidtagit vissa ändringar.

Hvad slutligen beträffar *skodon, andra slag*, har Riksdagen, med hänsyn till denna artikels egenskap af nödvändighetsvara, funnit sig icke böra bestämma tullsatsen till högre belopp än 1 krona pr kilogram.»

Denna sin i skrifvelsen uttalade åsigt har ock Riksdagen allt sedan, gent emot tid efter annan framburna motioner om högre tullafgift å ifrågasvarande, den stora allmänhetens nödvändighetsvara häfdat.

Vi yrka,

att nuvarande tullsats för *skodon, andra slag*, 1 krona för kilogram, måtte bibehållas oförändrad; samt att motionärernas yrkande angående tiden för tillämpningen af den utaf dem föreslagna tullsatsen å nämnda varor icke måtte af Riksdagen bifallas»;

samt af herr *Fredholm*, som yttrat:

»Under hänvisning till den af mig vid punkterna 2:o) och 3:o) fögade reservation, inskränker jag mig vid dessa punkter till att hemställa,

att Riksdagen med afslag å i ämnet väckta motioner måtte besluta, att tullsatsen å *skodon, ej specificerade, andra slag* måtte bibehållas vid nu gällande belopp, en krona per kilogram.»
